

בבית משפט המחוזי מרכז

לפני כבוד השופט יחזקאל קינר

ת"צ 31297-01-17

קבוע ליום 10 בספטמבר 2017

בשעה 09:30

המתייצב בחליף:

היועץ המשפטי לממשלה

ע"י פרקליטות מחוז מרכז-אזורי

מדרך מנחם בגין 154, בית קרדן, ת"ד 33260,

תל אביב, 6492107

טל': 073-3736262, פקס: 02-6468017

בעניין שבין:

המבקש:

נועם חיים זיצמן, ת"ז [REDACTED]

ע"י ב"כ עו"ד גזית-בקל

מרח' מנחם בגין 7 (בית גיבור ספורט, קומה 21)

רמת גן, 5268102

טל': 03-6733331, פקס: 03-6733338

- נ ד -

המשיבה:

ידיעות אחרונות בע"מ, ח.פ. 510103922

ע"י ב"כ עו"ד מ. מזור

מרח' נמל תל אביב 40 (בית יואל), תל אביב, 6100201,

טל': 03-5442370, פקס: 03-5442375

בקשה מטעם היועץ המשפטי לממשלה לעיכוב הליכים

בית המשפט הנכבד מתבקש לעשות שימוש בסמכותו לפי תקנה 152(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד – 1984, להורות על דחיית ההליכים בתיק דנן עד לסיום החקירה הפלילית עליה מושתתת הבקשה לאישור התובענה הייצוגית שבכותרת (להלן: "בקשת האישור") וקבלת החלטה אם יוגש כתב אישום בפרשה זו אם לאו – כל זאת מן הנימוקים שיפורטו בהרחבה בבקשה זו.

נוכח המועד הקרוב שנקבע להגשת תגובת ידיעות אחרונות בע"מ (להלן: "המשיבה"), מתבקש בית המשפט הנכבד להורות **במעמד צד אחד**, על דחיית המועד להגשת תגובת ידיעות אחרונות לבקשת האישור עד להכרעה בבקשה זו.

א. פתח דבר

1. עניינה של בקשת האישור בטענת המבקש, מר נעם ויצמן כי המשיבה הציגה כלפי הציבור מצג שווא, כי הוצאתו לאור של העיתון נעשית משיקולים ענייניים ועל פי כללי העיתונות המקובלים, כאשר בפועל, לטענתו, פעלה המשיבה ממניעים אישיים של בעלי מניותיה ואינטרסים כלכליים, ובכך הפרה את חובותיה – בין היתר, את חובותיה הצרכניות, החוזיות והעיתונאיות כלפי הציבור.
2. בקשת האישור מושתתת בעיקר על פרסומים בנוגע לחשדות נגד ראש הממשלה ומר ארנון מוזס (להלן: "מר מוזס"), בעל המניות העיקרי, המוציא לאור והעורך הראשי של המשיבה ופרסומי ציטוטים לכאורה מתוך שיחות מוקלטות בין ראש הממשלה ומר מוזס.
3. כידוע, מזה מספר חודשים מתנהלת חקירה פלילית המוכרת כ"פרשת 2000". במסגרת חקירה זו, אשר נמצאת בעיצומה, נחקרו ראש הממשלה ומר מוזס באזהרה.
4. אין צורך להכביר מילים באשר לרגישותה וחשיבותה של החקירה ואופייה הציבורי, אשר נובע לא רק מזהות הגורמים המעורבים בה, אלא גם מהשלכתם הציבורית של הנושאים הנחקרים.
5. במצב דברים זה, היועץ המשפטי לממשלה סבור, כי יש לחירות על עיכוב ההליך האזרחי שבכותרת, וזאת מאחר שהצגת גרסתה של המשיבה באשר לטענות המבקש, לא כל שכן, מתן עדותו של מר מוזס בהליך האזרחי והתייחסותו לפרסומים השונים שצורפו לבקשת האישור, עלולה לשבש את המשך החקירה, ולפגוע בתקינותה.
6. למען הסדר הטוב, עמדת היועץ המשפטי לממשלה מתייחסת לעניינים המוצגים בבקשה זו, ומעבר לכך, אין הוא מחווה דעה בדבר הבקשה לאישור תובענה ייצוגית.

ב. רקע עובדתי

7. היועץ המשפטי לממשלה, תעמוד בתמצית על הרקע העובדתי הנדרש.

ב(1) התובענה הייצוגית

8. ביום 15.1.2017 הוגשה הבקשה לאישור תובענה כייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006.
9. בבקשה נטען, בין היתר, כי "במשך שנים הטעתה המשיבה את ציבור קוראיה ... במשך שנים מכרה המשיבה עיתון שהתיימר להיות עיתון שמספק חדשות באופן אובייקטיבי, והשיקולים שמנחים את עורכיו הם שיקולים ענייניים ... כפי שהסתבר, מצב זה היה מצג

שווא. ... לאחרונה התברר, כי במשך שנים הנחו את המשיבה שיקולים כלכליים ואישיים של בעלי מניותיה – שיקולים שהשפיעו באורח מהותי על תוכן העיתון שהיא מכרה לקוראיה" (סעיף 8 לבקשה).

10. בקשת האישור נסמכת בעיקרה על פרסומים של ציטוטים לכאורה מתוך שיחות בין ראש הממשלה לבין מר מוזס (להלן: "תמלילי השיחות"). וכך נאמר בבקשה עצמה (פסקה 28):

"אין לחדד, כי הורדתה של התביעה דנא היא באירועי הימים האחרונים, בעסיים צפו ועלו על פני השטח גם הראיות שעל בסיסן מוגשת הבקשה דנא. אכן, לפני מספר ימים התפרסמו חלקים מתמלילי שיחות שנערכו בין בעל המניות המרכזי המשיבה, ומי שמחזיק בתואר "העורך האחראי", מר ארנון (נוני) מוזס ... ובין ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו.

מתמלילי השיחות עלה, כי מוזס נכון היה להציע לנתניהו סיקור מוטה, ובלתי ענייני בעיתון בתמורה לבלימת מתחרה עסקי של העיתון (העיתון ישראל היום) באופנים שונים".

11. למען שלמות התמונה יציין היועץ המשפטי לממשלה, כי כנטען בבקשה (בהמשך לדברים שצוטטו) היא "אינה מושתתת באופן בלעדי על החשדות שנחקרים בכל הנוגע לעסקה הקונקרטית שנדונה בין מוזס לנתניהו".

12. במסגרת החליף דנן, הגישה המשיבה בקשה להאריך את המועד להגשת תגובתה לבקשת האישור בתוך 90 ימים ממועד החלטת היועץ המשפטי לממשלה בנוגע לתיק החקירה מהטעם העיקרי שאין בידה את תמלילי השיחות, ולפיכך אין בידה להתגונן כדבעי (להלן: "הבקשה לדחיית מועד"). בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 5.5.2017, נדחתה הבקשה (על נימוקי ההחלטה יעמוד היועץ המשפטי לממשלה ביתר הרחבה בהמשך).

13. נכון להיום, על המשיבה להגיש תגובתה לבקשת האישור עד ליום 31.7.2017 ודיון נקבע ליום 10.9.2017.

ב(2) החקירה המשטרתית

14. היועץ המשפטי לממשלה, יבקש להתייחס בקצרה לחקירה המשטרתית. יצוין, כי מטבע הדברים, בהיתן שמדובר בחקירה משטרתית שעודה מתנהלת, ונוכח רגישותה, אין בידו לפרט את כלל הנתונים ולכן יעמוד אפוא על עיקרי הדברים הרלוונטיים בלבד, בשים לב למגבלות המתחייבות.

15. בשנת 2016 החלה בדיקה בעקבות הקלטות של שיחות בין ראש הממשלה, בנימין נתניהו, למו"ל ידיעות אחרונות, ארנון מוזס.

16. מזה כנספר חודשים מתקיימת בהמשך לכך חקירה משטרתית, המכונה "פרשת 2000", בנוגע לחשדות לביצוע עבירות מתחום טוהר המידות. החקירה מבוצעת על ידי היחידה הארצית לחקירות הונאה, בליווי צמוד של הפרקליטות ובפיקוח רציף של פרקליט המדינה והיועץ המשפטי לממשלה.
17. במסגרת חקירה זו, שעל רגישותה וחשיבותה דומה שאין צורך להרחיב, נחקרו באזהרה ראש הממשלה ומר מוזס.

ג. המסגרת המשפטית – עיכוב הליכים

18. תקנה 152 (א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן גם: "התקנות") קובעת את סמכותו של בית המשפט חדר בעניין אזרחי "לעכב" את ההליך:

"בית המשפט רשאי לדחות את הדיון למועד, למקום ובתנאים שייראו לו, אם היה סבור כי למען הצדק מן הראוי לעשות כן; אך אם התחיל בשמיעת ראיות ימשיך בה ברציפות יום יום, עד גמר חקירתם של כל העדים. זולת אם ראה צורך בדחיה מטעמים מיוחדים שיירשמו."

19. מעולה מפסיקת בתי המשפט, בעצם קיומו של הליך פלילי אין כדי להצדיק, כשלעצמו, את עיכוב ההליך האזרחי באותו עניין, אולם במקרים מתאימים, כאשר תוצג אינטרס משמעותי שהצדיק זאת, עוכב ההליך האזרחי.

20. כך נעשה למשל, ברע"א 2173/05 היועץ המשפטי לממשלה נ' B.G. Assistance Ltd (פורסם בנבו, 13.2.2006), בפסקה 5 לפסק דינו של כבוד הנשיא (השופט דאז) גרוניס, (להלן: "עניין בי. גי."), שם התייצב היועץ המשפטי לממשלה בהליך אזרחי ועתר לעיכוב הליכים אזרחיים מטעמים הקשורים לקיומו של הליך פלילי מקביל, ובין היתר, עמד על הפער בין המידע המוצג לבית המשפט בהליך הפלילי לבין זה המוצג בהליך האזרחי. בית המשפט העליון קבע, כי היה מקום לעכב את ההליך האזרחי (הגם שבסופו של יום ניתן סעד מעט שונה, אך דומה במהותו), וזאת בין היתר, לאור קיומו של קשר הדוק בין המסכת העובדתית המתעוררת בהליך הפלילי לבין זו, אשר נדונה במסגרת ההליך האזרחי. וכך נקבע שם:

"אכן, הכלל הוא כי קיומו של הליך פלילי אינו מצדיק, כשלעצמו, עיכוב של הליך אזרחי המתנהל באותו עניין (רע"א 854/97 לופטין נ' מוניקה תכשיטים בע"מ (לא פורסם); רע"א Foundation Sansounimaille 210/03 נ' פרי (לא פורסם)). בדרך כלל המבקש את עיכובו של ההליך האזרחי הינו הנאשם בהליך הפלילי. בעניין דכאן שונים הם פני הדברים. מבקש העיכוב איננו הנאשם. נסיבותיו הייחודיות של המקרה דגא הובילו לכלל מסקנה כי עמדתו של היועץ, לפיה ראוי לעכב

את ההליך נשוא דיונו עד למתן פסק דין בהליך הפלילי, נכונה היא. אבהיר עתה את סעמי לכך.

... עניינו הרואות, כי מדובר במצב דברים יוצא דופן: עניין לנו בתובענה אזרחית המוגשת על ידי חברה אשר באמצעותה, כך על פי הנטען במסגרת הליך פלילי המתנהל במקביל, פעלו הנאשמים כנגד קורבנות העבירות וביניהם הנתבע. בר, כי בנסיבות המקרה שלפנינו קיים קשר הדוק בין המסכת העובדתית המתעוררת במסגרת ההליך הפלילי לזו אשר נדונה במסגרת ההליך האזרחי.

21. במקרה אחר, הוחלט לעכב גילוי מסמכים בהליך אזרחי עד שתסתיים עדות מסויימת בהליך הפלילי, וזאת כדי למנוע גילוי של חומר תקירה במסגרת ההליך האזרחי ובטרם ניתנה העדות במשפט הפלילי – ראו רע"א 2822/10 ע"ד דגני נ' וינראד, דינים עליון (150) 240 בפסקה 4 (2010), שם נפסק:

"מתברר, שהמשיב הינו עד ונביעה בהליך הפלילי שהוגש נגד המבקש. גילוי של החומר למשיב לפני שיעיד בהליך הפלילי עשוי, כמובן, להיות בעל השלכות מזויות שונות. על כן, ראוי לעכב את מועד הגילוי עד לאחר מתן העדות..." דומה, שאין מנוס מלהשהות את ההליך האזרחי, ולו חלקית, עד שהמשיב יעיד בהליך הפלילי."

22. ראו דוגמא נוספת בהחלטת בית המשפט לעניינים מינהליים בתל-אביב בעת"מ 31557-02-14 גלילות מחזור פסולת בע"מ ואח' נ' עירית רמת השרון ואח' דינים מינהלי (116) 245 (2014). באותו מקרה הוגש כתב אישום נגד נאשמים, אשר מצידם הגישו עתירה מינהלית. בית המשפט קיבל את עמדת המדינה (שהיתה משיבה בעתירה המינהלית), כי יש לעכב את בירור העתירה "עד לקביעת התשתית העובדתית בפרשה דהיינו, עד מתן הכרעת הדין בערכאה הדיונית". זאת, בעיקר לאחר שהתברר "כי השאלות השנויות במחלוקת בשני התיקים קשורות קשר בל ינותק". בין היתר, הביא בית המשפט לעניינים מינהליים מדברי בית משפט השלום (שדחה בקשה לדחיית דיון בוניק הפלילי עקב הגשת העתירה המינהלית), כדלקמן:

"עוד התייחס כב' השופט בקר בהחלטתו גם לסוגיית העדים ולייחודו של בית המשפט לעניינים מינהליים אשר ככלל איננו שומע עדים, ולכן מן הראוי שהמסכת העובדתית תידון בפני הערכאה הדיונית:

"מעבר לכך... הרי שפשיטא בעיני, כי מקום בו מוגש הליך פלילי- לו הבכורה בבירור הדין. הדבר נובע לא רק מן הטעם שמדובר בדיני נפשות, אלא גם מטעמים משפטיים - ראיותיים, הקשורים בטוהר המשפט הפלילי... בירור שבהכרח יהא גם עובדתי בפני ערכאה אחת, יש בו פוטנציאל פגיעה לטוהר ההליך הפלילי. אם בעניינים עובדתיים עסקינן, הרי שדומני... שממילא בית משפט לעניינים מינהליים אינו המקום הנכון לברר עניינים עובדתיים, ואדרבא ההפך הוא הנכון. הנאשמים 1-3 'מאיימים' בהצעת 100 עדים לבית המשפט, ואכן מדובר באיום כבד משקל, אולם הצרה

היא שהבירור העובדתי הכרוך באותם עדים, יהא מספרם אשר יהא, קשור ומתאים לבית המשפט הפלילי-עובדתי, ולא לבית המשפט המנהלי.

בין היתר, התייחס בית המשפט לעניינים מינהליים לפסק הדין בעניין בי.גי. הנ"ל וקבע, כי "... לא ניתן להתעלם מפס"ד בעניין B.G. הנ"ל הקובע כי במקרים בהם קיים קשר הדוק בין המסכת העובדתית המתעוררת במסגרת ההליך הפלילי לזו אשר נידונה במסגרת ההליך האזרחי, כפי שארע במקרה שלפנינו ובנסיבות מיוחדות, יש מקום לעכב את ההליך האזרחי".

היועץ המשפטי לממשלה יעיר, כי על החלטה זו הוגשה בקשת רשות ערעור שנדחתה בעיקר משום שהדין אינו מאפשר להשיג על החלטת ביניים מסוג זה – בר"מ 4717/14 גלילות מחזור פסולת בע"מ ואח' נ' עיריית רמת השרון ואח' (פורסם בנבו, 4.11.2014).

ד. מן הכלל אל הפרט

23. עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא, כי המקרה הנוכחי הינו מקרה מובהק המצדיק את עיכוב ההליך האזרחי. להלן יעמוד היועץ המשפטי לממשלה על הטעמים לכך.
24. כעולה מהאמור לעיל, בירור בקשת האישור לגופה, תחייב הגשת תגובת המשיבה ומסירת גרסה עובדתית הנתמכת בתצהיר מטעמה. ניתן להניח, כי תגובה שתוגש תידרש להיות מכך בתצהירו של מר מוזס, ולמצער, כי גיבושה יידרש להיעשות בתיאום עימו, כמי שהטענות המועלות מכוונות במידה רבה כלפי התנהלותו, ומתוקף תפקידו כעורך הראשי, המוציא לאור של המשיבה ובעל עיקר מניותיה.
25. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה הגשת תגובה, בעת הזו, מטעם המשיבה ובייחוד מסירת גרסה עובדתית מטעמו של מר מוזס בנושאי החקירה, עלולה לפגוע בחקירה הפלילית המתנהלת, וכפועל יוצא, באינטרס הציבורי המגולם בה.
26. בפרט, קיימת אפשרות סבירה, כי מר מוזס, כמו גם גורמים אחרים שעובדים אצל המשיבה, יידרשו לעדויות נוספות במשטרה. על כן, מסירת גרסאות בהליך משפטי מקביל לחקירה טרם סיומה, עלולה לפגוע באפקטיביות שלה ובמסוגלותה להגיע לחקר האמת.
27. ניהולה התקין של החקירה מחייב, מטבע הדברים, כי גרסת הגורמים המעורבים בחקירה, ובכלל זה מר מוזס, בכל נושא הקשור לחקירה תשמע לראשונה בחדרי החקירה, לפני הגורמים המקצועיים מטעם רשויות האכיפה, בטרם זו תפורסם ברבים ותגיע לאוזני מי שעשוי בשלב זה או אחר לחקרא גם כן למתן עדות.

28. מטעם זה, בין היתר, הוזהרו העדים כמקובל, ומר מוזס בכלל זה, שלא לשוחח על נושאי החקירה עם איש.
29. על כן, סבור היועץ המשפטי לממשלה, כי מסירת גרסה והצגת עמדה מטעם המשיבה במסגרת הליך אזרחי זה, שעה שמתנהלת החקירה הפלילית בעניין הנוגע במישרין לחומרים שעליהם מושתתת בקשת האישור, עלולה להשפיע על המשך החקירה ולשבשה.
30. דברים אלה מקבלים משנה תוקף שכן לא מן הנמנע, כי לאחר שהמשיבה תמסור את גרסתה במסגרת תגובתה לבקשת האישור, יתקיימו חקירות עדים בתיק, והעד מטעם המשיבה (בין אם יהיה זה מר מוזס ובין אם עד אחר) יעמוד לחקירה נגדית בבית המשפט.
31. הקשר בין ההליך האזרחי לבין ההליך הפלילי במקרה זה הוא קשר ישיר וברור. רובם המכריע של הפרסומים והטענות אליהם מפנה המבקש מתייחסים במישרין, או בעקיפין, לנושא הנחקר ורי למשל ציטוט הכתבה המובא בסעיף 45 לבקשת האישור, וכן נספחים ד-ז, ט-יב). זאת ועוד. הפרסומים אליהם מפנה המבקש, ניתנו על רקע פרסומי תמלילי השיחות בין ראש הממשלה ומר מוזס, ובסמוך לכך (ימים ספורים לאחר פרסום תמלילי השיחות), ועל כן ברור, כי התייחסות המשיבה לפרסומים בדבר הסוגיה הנחקרת, ולמערכת היחסים הנטענת בין ראש הממשלה למר מוזס (גם אם מדובר בפרסומים שאינם דנים באופן ישיר בתוכן התמלילים), עלולה לפגוע בחקירה.
32. כפי שהוסבר לעיל, מר מוזס מנוע (כפי שהוזהר) מלהתייחס לכל תוכן הקשור לחקירה הפלילית. היועץ המשפטי לממשלה סבור, כי לא ניתן להפריד בין הדבקים ולהתייחס לכלל טענות המבקש, לפרסומים הנוספים ולעולה מהם ביחס למדיניות המשיבה, מבלי להתייחס לתמלילי השיחות עצמם. הגשת תגובה מטעם המשיבה לטענות הקשורות באופן הדוק לנושא החקירה, במנותק מהתוכן העולה בתמלילי השיחות והקשרו תהיה בבחינת משימה קשה, עד בלתי אפשרית.
33. נוכח כל האמור, סבור היועץ המשפטי לממשלה, כי המקרה הנוכחי הינו מקרה מובהק המצדיק את עיכוב ההליך האזרחי. עיכוב ההליך במקרה זה – כפי שפורט – יסודו ברצון להבטיח את תקינות החקירה הפלילית ואת טוהר החקירה, ולא באינטרסים או בזכויות של בעל דין זה או אחר.
34. דומה שאין צורך להרחיב בדבר החשיבות הגלומה בניהול תקין של החקירה הפלילית, כשלב שלאחריו מתקבלת החלטת האם להעמיד חשוד לדין אם לאו. בהקשר אחר, בעניין מסירת חומר חקירה לפני הגשת כתב אישום, אמר בית המשפט העליון את הדברים הבאים, אשר יפים, בשינויים המחוייבים, גם לכאן – ראו בש"פ 1194/17 מדינת ישראל נ' מלאכי (פורסם בנבו, 21.2.2017):

"ישנו אינטרס ציבורי ראשון במעלה כי עבירות פליליות – כמובן לרבות גרימת מוות ברשלנות בתאונה קטלנית – תזקקנה ביסודיות. חשיפת התומך לחשוד עלולה, גם אם לא בכוונה, לפגוע בכלל של טובת החקירה, ואף מעבר לכך – בטוהר החקירה, בדמות זיהום או שיבוש. ... מוטב בשלב הראשון לאפשר לחוקר לחקור. המלאכה קשה. יש בה מעין זריזה של יצירת יש מאין. כך במובן שלעיתים רבות ידוע רק שבוצעה עבירה, או כך נטען, ובמינוח למשפט שבו גבולות הגזרה ברורים – כאן על החוקר לבדוק ולהשלים את חלקי התצורה כדי לענות בצורה הטובה ביותר על השאלה ההיסטורית – מה אכן התרחש במציאות. ... הגיסיון גם מלמד שלא תמיד ברור בשלב החקירה איזה חומר ניתן לחשוף ואיזה לא. הרי זה דבר שניתן לדעת רק בסיום החקירה, עם הגשת כתב האישום. כך באשר החוקר עוסק במלאכה מתפתחת, ומטבעה של עבודת החקירה, לא ברור מה יוליד מחר. ..."

35. וכן יפנה היועץ המשפטי לממשלה, לדברים הבאים שנאמרו בהתייחס לחשיבות במניעת שיבוש מהלכי משפט, והדרכים השונות שבהם עלול הדבר להיגרם – ראו גבריאלי הלוי תורת דיני העונשין כרך ד 305 (2010):

"שיבוש מהלכי המשפט עשוי להתקיים במגוון דרכים, הן במישור סדרי הדין, הן במישור הראייתי והן במישורים אחרים. שיבוש מהלכי המשפט או יצירת עיוות דין משבשים את ההליך המשפטי, פוגעים בסדרי המנהל הציבורי ומביאים לפגיעה באמון הציבור במערכת המשפטית ובהפעלתו של ההליך השיפוטי. הבטחת תקינותו של ההליך השיפוטי מחזקת את אמון הציבור בפעולות הרשות השופטת ורשויות אכיפת החוק".

36. ויודגש שוב: בבסיס עמדת היועץ המשפטי לממשלה עומד האינטרס הציבורי של ניהול תקין של החקירה הפלילית. בכך, גם שונה מקרה זה ממקרים אחרים שנדונו בפסיקה, בהם הוגשה בקשה לעיכוב ההליך האזרחי מטעמו של בעל דין (בדרך כלל הנאשם בהליך הפלילי) ואשר עתר לעיכוב ההליך מטעמיו. לא כך במקרה זה.

ה. שיקולים נוספים התומכים בעיכוב ההליך האזרחי

37. היועץ המשפטי לממשלה עמד לעיל על השיקולים המצדיקים לעמדתו את עיכוב ההליך האזרחי. היועץ המשפטי לממשלה סבור, כי די בדברים שהוצגו כדי להביא לעיכוב ההליך. בצד האמור, משנה תוקף לבקשה יסודו בשניים אלה: האחד, בכך שעיכוב ההליך האזרחי – בנסיבות הנדונות – לא יגרום למבקש נזק, ודאי לא נזק משמעותי או בלתי הפיך. השני, בהיותו של ההליך בקשה לאישור תובענה ייצוגית. על כך יבקש כעת היועץ המשפטי לממשלה להרחיב.

ה(1) לא ייגרם למבקש נזק וודאי לא נזק משמעותי או בלתי הפיך

38. עסקינן בבקשה לאישור תובענה ייצוגית. מדובר בהליך אזרחי שמטבעו נמשך זמן, נוכח התנהלותו בשני שלבים (בקשת האישור ולאחריה ניהול התובענה הייצוגית עצמה) וכעת נמצא בשלב ראשוני בו טרם הוגשה תגובה לבקשת האישור.
39. זאת ועוד. במקרה הנדון (ובדומה לעיקר הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות) היקפו הנטען של הנזק שנגרם לכל אחד מחברי הקבוצה הינו מצומצם באופן יחסי.
40. על כן, בירור התובענה במקרה דנן, אינו מגלה כל דחיפות מיוחדת המצדיקה פגיעה באינטרס הציבורי עליו מבקש היועץ המשפטי לממשלה להגן במסגרת בקשה זו. "פרשת 2000" מצויה בעיצומה של חקירה פלילית ויש לאפשר לרשויות האכיפה לבצע מלאכתן נאמנה, ללא פגיעה ביכולתן למצות את החקירה ואת הדין עם הגורמים המעורבים. מהעבר השני, עיכוב בניהול ההליך האזרחי, כאמור, לא יגרם למבקש (או לחברי הקבוצה) כל נזק, וודאי לא נזק משמעותי או בלתי הפיך.
41. המבקש טוען בפתח בקשת האישור, כי מעבר לסוגיה הצרכנית לתביעה לתובענה עצמה חשיבות עקרונית שכן היא נוגעת לאחת מאבני היסוד שאמורות להבטיח את קיומה של דמוקרטיה ישראלית (ר' סעיף 2 לבקשת האישור), ובנוסף הוא מבקש להדגיש, כי "הגם שהתביעה דנא הינה צרכנית במהותה לא ניתן להימנע מהחשיבות הציבורית הכללית שגלומה בה, שכן ההטעייה של המשיבה את המבקש אינה נוגעת רק לאובדן ממון שלו, אלא להשחתה בוטה וקשה של אושיות הדמוקרטיה הישראלית אשר משחרר כינונה התבססה גם על עיתונות חופשית, הגונה וביקורתית, עיתונות שמאפשרת לציבור הרחב לגבש דעותיו באופן ענייני" (ר' סעיף 53 לבקשת האישור). מובן, כי אין חולק על האינטרס הציבורי שבשמירה על חופש העיתונות, אלא ששיקולים של האינטרס הציבורי בכללותו, דווקא מצדיקים ומחייבים, כי החקירה הפלילית תיערך ללא הפרעה, כמבוקש בבקשה הנוכחית מטעם היועץ המשפטי לממשלה.

ה(2) שיקולים הנוגעים לתכליותיו של מוסד התובענה הייצוגית

42. גם מתוך עיון בתכליותיו של מוסד התובענה הייצוגית, יש כדי לבסס את עמדת היועץ המשפטי לממשלה, כי יש לעכב את בירור ההליך האזרחי.
43. סעיף 1 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות") קובע את מטרותיו:
- "מטרתו של חוק זה לקבוע כללים אחידים לענין הגשה וניהול של תובענות ייצוגיות, לשם שיפור ההגנה על זכויות, ובכך לקדם בפרט את אלה:
- (1) מימוש זכות הגישה לבית המשפט, לרבות לסוגי אוכלוסיה המתקשים לפנות לבית המשפט כיחידים;
 - (2) אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו;
 - (3) מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין;
 - (4) ניהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות."

44. בית המשפט העליון עמד על התכליות שבבסיס מכשיר התובענה הייצוגית בבג"ץ 2171/06 כהן נ' יו"ר הכנסת (פורסם בנבו, 29.8.2011) שם נאמרו הדברים הבאים (פסקה 3):

"כידוע, התובענה הייצוגית הינה מכשיר משפטי-דיוני המאפשר לאדם אחד או לקבוצת אנשים, אשר נזקם האישי קטן יחסית, לתבוע את המזיק בשם כל מי שנפגע כמותם, כך שסך התביעה הכולל יהיה גבוה. באפשרה כן, מקדמת התובענה הייצוגית שורה של יעדים חברתיים וכלכליים חשובים: היא מעניקה הגנה לפרטים השונים אשר מטעמים של אי-כדאיות כלכלית, או אחרת, גמנעים מלהגיש את תביעתם האישית; היא מגבירה את אכיפת הוראות הדין העומדות ביסודה ומרתיעה מפני הפרתן בעתיד; יש גוה כדי להשוות את פערי הכוחות בין הפרט הבודד לבין תאגידים וגופים עתירי ממון וכוח משפטי, המבקשים להחציץ את טיכוניהם כלפי הציבור; היא מקטינה את החשש מפני הכרעות סותרות; ולבסוף, שימוש מושכל בה יכול להביא לחיסכון במשאבים שיפוטניים."

45. באופן ספציפי, יבקש היועץ המשפטי לממשלה להפנות להחלטה בבשי"א (ת"א) 14205/01 אבירם נ' טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ (פורסם בנבו, 3.9.2003). באותו מקרה נדחתה בקשה לאישור תובענה ייצוגית על הסף, מהטעם שהמפקח על הבנקים הסדיר את התחום נושא בקשת האישור, ולכן אין חשש לתת-אכיפה (סעיף 4.4 - יוער כי החלטה זו ניתנה עובר לחוק תובענות ייצוגיות, אך לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, הדברים עודם נכונים):

"השיקול העיקרי המצדיק את החריגה מהתלם הרגיל של בירור מחלוקות בביהמ"ש שיש בו כדי לאפשר הגשת תביעה ייצוגית, הינו מתן פיתרון לבעיות של תת אכיפה בשיטה משפטית ויצירת "מנגנון אכיפה אזרחי-פרטי" של נורמות שנקבעו בחוקים שונים. ... מכל האמור לעיל עולה במפורש כי הרשות הרלוונטית לאכיפת הוראות חוק הבנקאות נדרשה לנושא וקבעה לגבי הוראות מפורטות ... בגסיבות אלה, שוב אין מקום לאשר למבקשים להגיש תביעה ייצוגית על מנת לגרום לאכיפת הנורמה הרלוונטית הקבועה בתוק הבנקאות, שכן הרשות המופקדת על הפיקוח ואכיפתו של חוק זה נתנה פיתרון לכל הטענות אשר הועלו ע"י המבקשים. אין לכן מקום לחשש כלשהו בדבר תת אכיפה בתחום אליו מתייחסות הבקשות."

מקובלת עלי לכן טענת הבנקים כי המטרה הציבורית של ציות לנורמות ראויות חוגשמה ואין עוד כל צורך בהמשך הדין בתביעה הייצוגית."

46. בדברים אלה יש ביטוי לתפקיד "הציבורי" של מוסד התובענה הייצוגית, המאפשר לגקוט בהליך אזרחי, בין היתר לצורך הגברת אכיפת הוראות הדין והרתעה מפני הפרתן בעתיד. ואכן, כפי שהוסבר, אחת ממטרותיה העיקריות של התובענה הייצוגית היא הגברת אמצעי האכיפה, במקום שיש תת אכיפה.

47. בצד זה, יש לתת את הדעת על הסיכון ההפוך הקיים, והוא שהגשת בקשת אישור בדחיפות, בעוד ההליך הפלילי מצוי בעיצומו, עשויה לחבל בניהולו.
48. בהקשר זה יצוין, כי הנסיון מלמד שבקשות לאישור תובענה ייצוגית מוגשות לעיתים בעקבות הליכי בקרה או אכיפה הננקטים על ידי רשויות הביקורת והאכיפה. במקרים אלה בקשות האישור מבקשות למעשה להיבנות, מהליכים שנקטו על ידי הרשויות הציבוריות. מאידך, לא אחת מוגשות בקשות אישור אף בטרם הושלמו אותם הליכי בקרה ואכיפה שעליהם מתבססות בקשות האישור.
49. בכל הנוגע למקרה הנוכחי, עמדת היועץ המשפטי לממשלה, היא כי בסיטואציה הנוכחית, הליכי החקירה הפליליים הם דרך המלך לטיפול בפרשה, וניהולם התקין נמצא בראש סדר העדיפויות.
50. על כן, במקרה הנדון באיזון האינטרסים, בין האינטרס של הקבוצה בניהול התובענה הייצוגית לבין האינטרס בקיום תקין של ההליך הפלילי, נוטה חכף במובהק ובאופן חד משמעי, לטובת האינטרס בניהול תהליך הפלילי.
51. על רקע זה, סבור היועץ המשפטי לממשלה, כי בירור הליך תובענה ייצוגית, מקום בו המשך הבירור יפגע באפשרות לאכיפת הדין באמצעות ההליך הפלילי, אינו רצוי ואינו נכון ואף עומד בניגוד לאחת מן התכליות המרכזיות שבבסיס מוסד התובענה הייצוגית עצמו. חלף זאת, יש לאפשר את מיצוי הבירור הפלילי, כאשר בד-בבד, לא תיפגע אפשרותו של המבקש להמשיך בעתיד בבירור ההליך האזרחי הנדון.
52. התכלית הציבורית העומדת בבסיס שני ההליכים האמורים, מעניקה אפוא משנה תוקף לבקשה לעיכוב ההליך האזרחי.

ו. התייחסות להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 5.5.2017

53. כעת יבקש היועץ המשפטי לממשלה להתייחס בקצרה להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 5.5.2017.
54. כאמור, הוגשה בקשה מטעם המשיבה לדחיית המועד להגשת תגובה. בקשה זו נסמכה, בעיקרה, על טענת המשיבה כי "בקשות האישור מבוססות על מה שהגדיר המבקש כ"חלקים מתמלילי שיחות" שהתקיימו בין ראש הממשלה לבין מווס, וכי תמלילים אלו מבססים את עיקר טענות המבקש. מאחר וטרם הוחלט האם להגיש כתב אישום נגד המו"ל של המשיבה, לא ניתן לעיין בתמלילים אלו, המהווים חלק מחומר החקירה. במצב דברים זה, ... לא ניתן להגיש תשובה שכן אין למשיבה אפשרות על פי דין להתמודד עם הגרסה המוצגת" (סעיף 4 להחלטה מיום 5.5.2017, וכן ראו בסעיף 6 להחלטה).

55. בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 5.5.2017, שניתנה לאחר שהוגשה תגובת המבקש ותשובה מטעם המשיבה, נדחתה הבקשה.
56. היועץ המשפטי לממשלה סבור, בכל הכבוד, כי אין בהחלטה זו (שהינה מטבעה החלטת ביניים) כדי למנוע מבית המשפט הנכבד להידרש לבקשה הנוכחית לגופה, וזאת מטעמים שיפורטו כעת הקשורים לזהות המבקש השונה ולטעמים העומדים בבסיס בקשה זו, ששונים מאלה שעמדו בבסיס הבקשה הקודמת.
57. בראש ובראשונה – הבקשה הקודמת שהוגשה לבית המשפט היתה מטעמה של המשיבה, ומנימוקים הקשורים לדרך ניהול החליף האזרחי על ידה. הבקשה הנוכחית מטעמו של היועץ המשפטי לממשלה יסודה באינטרס הציבורי הרחב, המחייב, כי חקירה פלילית בכלל – והחקירה העומדת בבסיס בקשת האישור בפרט – תמוצה עד תום, תוך שמירה על טוהר החקירה.
58. ויודגש, כי אין היועץ המשפטי לממשלה מחווה דעת בדבר הטענות שהוצגו על ידי המשיבה בבקשה מטעמה, אלא מבקש להדגיש, כי בבקשה הנוכחית, הוא מבקש, להביא לפני בית המשפט הנכבד שיקולים מהותיים וכבדי משקל השונים מאלה אשר נבחנו במסגרת בקשת המשיבה לדחיית מועד. שיקולים אלה, המפורטים בהרחבה בבקשה זו, הינם בעלי אופי ציבורי מובהק, וכפי שפורט, מצדיקים את עיכוב החליף האזרחי.
59. בית המשפט הנכבד דן בהחלטתו בעיקר בסוגיית העיון בתמלילי השיחות המלאים וקבע, כי המשיבה "יכולה להגיש את תשובתה גם בלא שהתמלילים נמצאים בפניה, כאשר תפעל כמיטב הבנתה בהתייחסותה לכלל הטענות שבבקשת האישור, לרבות אלה המתייחסים לתמלילים" (סעיף 10 להחלטה). כך, בפסקה 11 להחלטתו הדגיש בית המשפט הנכבד את "חזית המחלוקת" שהונחה לפניו וציין כך:
- "אזכיר גם שהמשיבה הדגישה כי בקשתה מוגשת רק בשל העובדה שאינה יכולה לעיין בתמלילי ההקלטות עליהן השתית המבקש את בקשתו, ולכן ניתן מענה. לכן, אין מקום להתייחס לטענות נוספות החורגות מאלה שנסענו על ידי המשיבה".**
60. ודוק: מעיון בהחלטת בית המשפט הנכבד נדמה שאף בית המשפט הנכבד הכיר בכך שקיים קושי לדון בהליך אזרחי העוסק, רובו ככולו, בפרסומי תמלילי שיחות בין ראש הממשלה למר מוזס, שעה ששיחות אלו מהוות את הברית הציבורית של תיק החקירה. אולם, בית המשפט הנכבד, נתן את הדעת בעיקר לאפשרות העיון בחומרי החקירה ולא דווקא לחשש משיבושה, ולכך שחזית המחלוקת שמציגה הבקשה לאישור מתבססת על התמלילים שצורפו (ולא על אלה שלא צורפו). ואכן, כפי שצוטט, בית המשפט הנכבד קבע, כי המשיבה תוכל להשיב על פי מיטב הבנתה "לכלל הטענות שבבקשת האישור, לרבות אלה המתייחסים לאותם פרסומים".

61. היועץ המשפטי לממשלה סבור כאמור, כי חקושי המתעורר במקרה דנן, כתוצאה מהמשך ניהול ההליך האזרחי, אינו קשור אך לשאלה האם ביכולתה של המשיבה לעיין בחומרי החקירה ובתמלילי השיחות ובשאלת יכולתה להתייחס לתמלילים ולפרסומים גם בלא שיהיו בפניה תמלילי ההקלטות. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה חקושי בהמשך ניהול ההליך האזרחי, כפי שפורט, הינו בכך שהמשיבה תידרש להתייחס בתשובתה לנושאי החקירה, לחומרים שעליהם נסמכת בקשת האישור, לרבות פרסומים של תמלילי שיחות לכאורה, ולפרסומים נוספים הנוגעים אליהם. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה בכך עלולה המשיבה לפגוע בטוהר החקירה, ולשבשה (וכל זאת – כאמור – ללא קשר למידת יכולתה של המשיבה לנהל כדבעי את הגנתה בהליך האזרחי).

לאור כל האמור, סבור היועץ המשפטי לממשלה, כי אין בתחלתו הקודמת של בית המשפט הנכבד כדי למנוע את עיכוב ההליך, וזאת בשים לב לאינטרס המוצג בבקשה זו, שהינו אינטרס ציבורי בהבטחת טוהר החקירה הפלילית ואמון הציבור בה.

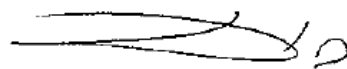
ז. סיכום

62. לאור כל האמור לעיל, מבוקש בזאת להורות על עיכוב ההליכים בתובענה שבכותרת עד לסיום החקירה הפלילית ועד למועד קבלת ההחלטה אם יוגש כתב אישום בפרשה זו אם לאו.

63. יובהר למען הזהירות, כי ככל שיוחלט על הגשת כתב אישום, שומר היועץ המשפטי לממשלה על זכותו להגיש בקשה נוספת לעיכוב ההליכים, ככל שהדבר יידרש.

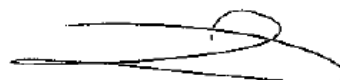
64. כאמור ברישא, נוכח המועד הקרוב שנקבע להגשת תגובת ידיעות אחרונות לבקשת האישור, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות במעמד צד אחד, על דחיית המועד להגשת תגובת ידיעות אחרונות לבקשת האישור עד להכרעה בבקשה זו. זאת, משום שהגשת תגובת המשיבה, תוך התייחסותה למסכת העובדתית הנטענת בבקשת האישור, בטרם תינתן הכרעה בית המשפט הנכבד בבקשת היועץ המשפטי לממשלה לעיכוב ההליכים, עלולה לסכל את הבקשה לעיכוב ההליכים מטעם היועץ המשפטי לממשלה ולעקרה מתוכן.

אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות כמבוקש ברישא הבקשה דנן.

שמרית סמג'ה, עו"ד

סגנית בכירה בפרקליטות מחוז מרכז (אזרחי)

אורי קידר, עו"ד

מנהל המחלקה לעניינים מינהליים

בפרקליטות מחוז מרכז (אזרחי)